

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

20.6.2018

Matkakohde ja -aika: Sofia, Bulgaria, 6.-7.6.2018
Kokouksen aihe: EFSA:n Advisory Forum'in 68. kokous
Osallistujat Evirasta: Matti Aho

YHTEENVETO

Neuvoo-antavan foorumin (AF) 68. kokous pidettiin Sofiassa, Bulgariassa, tämänhetkessä EU:n neuvoston puheenjohtajavaltiossa. Kokouksen tärkeimmät keskustelut käytiin EU:n yleisen elintarvikeasetuksen 178/2002 uudistamisesta ja EFSA:n roolin mahdollisesta muutoksesta asetusmuutoksen myötä, EFSA:n, AF:n ja jäsenvaltioiden yhteisestä roolista kehittyvien maiden riskinarvioinnin kapasiteetin kehittämisessä sekä tiedon keruun ja hallinnan periaatteista tulevaisuutta ajatellen. Kokouksen esityslista oli poikkeuksellisen laaja.

Kokouksen kulku

BE, IS ja XK eivät olleet edustettuina. LT ja RO olivat lähettäneet uuden edustajan. Kokouksen puheenjohtajana toimi viestintäjohtaja Barbara Gallani, jota avustivat Hans Verhagen ja Guilhem De Seze. Pääjohtaja Bernhard Url oli samaan aikaan Brysselissä Euroopan parlamentin PEST erityiskomitean kuultavana. Komission edustus oli asiantuntijatasolta. Kokouksen avasi Bulgarian varamaatalousministeri Tzvetan Dimitrov, joka kuvasi BU:n oman riskinarviointiviranomaisen perustamista ja työtä. BU:n AF-edustaja jatkoi puhetta.

Pääjohtajan vierailuohjelma ja kasvituholaisia koskeva konferenssi

EFSA:n Marta Hugin mukaan kolmivuotinen sykli on nyt päätöksessä ja kokemukset ovat positiivisia. EFSA:n Url oli ollut ennen kokousta mm. FAO:n ja ISS:n vieraana Roomassa ja osallistunut mykotoksiineja käsitelleeseen konferenssiin. FAO:ssa oli keskusteltu mm. MRL-arvoista ja niiden taustalla olevasta riskinarviointista.

EFSA:n Giuseppe Stancanelli kertoi Pariisissa pidetystä vaarallisia kasvituhoojia koskevasta kansainvälisestä konferenssista. Esillä ovat olleet ennustemallit sekä riski uusien tuhoojien leviämisestä. FR kommentoi alueen tutkimustarpeiden huomioimisessa seuraavissa EU:n tutkimuksen puiteohjelmissä (HORIZON 2020 ja 9. puiteohjelma). FI korosti paikkatiedon merkitystä mallien kehittämisessä. EFSA:n Hans Verhagen totesi, että kasvinterveyden riskinarviointi on vakiintunut osaksi EFSA:n työtä. Tehtävää on paljon, koska nyt valmistellaan 133 kasvituhoojan luokittelua.

EU:n yleisen elintarvikeasetuksen uudistaminen ja EP:n PEST erityiskomitea ja FR:n kasvinsuojeluaineiden käytön rajoittamista koskeva suunnitelma

Komission Luis Vivas-Alege esitteli komission ehdotuksen. EFSA:n Guilhem De Seze kertoi Euroopan parlamentin PEST erityiskomiteassa esille nousseista kysymyksistä (kasvinsuojeluaineiden hyväksyntäjärjestelmä Euroopassa ml. riskinarvioinnin menettelytavat)

Keskustelussa ehdotus sai myönteisen vastaanoton. EFSA:n ja jäsenvaltioiden yhteistyön korostamista ja EFSA:n rahoituksen lisäämistä pidettiin myönteisenä (SE, FI, ES, FR). Ehdotuksia riskinhallinnan läpinäkyvyyden parantamisesta ei sisälly ehdotukseen (FI). Huolta herättää tuotehyväksyntään liittyvien aineistojen julkaisemisen oikeudelliset kysymykset sekä hakijoiden ennakkokuulemiset (SE, FR). DE kysyi

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

20.6.2018

AF:n tulevaisuudesta. Myös viestinnän yleissuunnitelma herätti kysymyksiä. FI katsoi, että keskustelu EU:n yleisen elintarvikeasetuksen uudistamisesta osoittaa, että nyt EFSA on tienhaarassa kahden tärkeän asian suhteen: 1) halutaanko EFSA:sta kehittää tutkimuslaitos ja 2) halutaanko riskinarvioinnin kyvykkyyttä Euroopassa keskittää vain EFSA:aan. DE pohti EFSA:n mielipiteen luonnetta, tällä hetkellä se on ao. paneelin mielipide, pitäisikö virastolle antaa liikkumavaraa.

FR esitteli kunnianhimoista suunnitelmaa, jolla pyritään rajoittamaan kasvinsuojeluaineiden käyttöä.

EFSA:n ulkoinen arviointi

EFSA:n Juliane Kleiner esitteli säädösten edellyttämän ulkoisen arvioinnin vaatimattoman lopputuloksen. Seuraava vaihe on hallintokomitean johtopäätösten vahvistaminen. Esitys ei herättänyt keskustelua, mm. koska raporttia ei ollut etukäteen saatavilla.

Uusien panelistien valinta ja lopettavilta paneeleilta kerätyt tutkimustarpeet

EFSA:n Juliane Kleiner esitteli panelistien valinnan lopputuloksen ml. ikä-, sukupuoli- ja jäsenvaltiojakaumat. Lopputulos on hyvin lähellä edellistä valintakierrosta, naisten määrä on lisääntynyt, mutta vain vähän ja ikäjakauma ei ole juurikaan parantunut. Paneeleihin haki 16 suomalaista, 8 todettiin hakukelpoisiksi, mutta vain kaksi hyväksyttiin. Eniten panelisteja tulee seuraavalle kaudelle Italiasta. DE kommentoi totuttuun tapaan, että nykyinen menettely ei varmista sitä, että käytössämme ovat parhaat mahdolliset tutkijat. SE pohdiskeli painopisteen siirtymistä yliopistotaustaisiin tutkijoihin.

EFSA:n Georges Kass esitteli lyhyesti poistuvien panelistien näkemyksiä riskinarvioinnin tutkimustarpeista. Harjoitus todettiin erittäin hyödylliseksi.

Raportti viestinnästä

EFSA:n Barbara Gallani raportoi lyhyesti EFSA:n viestinnästä. Keskustelussa kiiteltiin pyrkimystä selventää epävarmuuden käsitettä ja sen ilmaisemista (FR). CY oli ylipäättään tyytyväinen viestintään ja DE pohti EFSA:n ja jäsenvaltioiden viestinnän roolia EFSA:n markkinoinnissa riskinarviointien tulosten viestinnän sijaan.

Riskinarviointiagenda ja riskinarviointikyvykkyyden edistäminen kehittyvissä maissa

EFSA:n Olaf Mosbach-Schulz esitteli pitkän kaavan mukaan EFSA:n ja BfR:n yhteistyösopimusta ja sen pohjalta toteutettuja hankkeita. Hankkeisiin mahtuu mukaan lisää osallistujia. Keskustelua käytiin konferenssista, joka on tulossa Berliiniin riskinarviointien epävarmuudesta sekä Food Chain Lab ohjelman käänöksistä (ES käänös on tehty jo).

NO esitteli AF:n työryhmän tuloksia riskinarvioinnin kapasiteetin rakentamisesta (kehittyvissä maissa). Ryhmä oli koonnut kunnianhimoisia ehdotuksia työstä tälle alueelle. Keskustelussa intoa vaimennettiin, erityisesti EFSA:n puolelta ja lopulta sovittiin, että vielä ei ryhdytä mihinkään vaan että asia nostetaan uudelleen esille syksyn AF-kokouksessa.

EFSA:n Stylianos Koulouris esitteli tilastotietoa EU-FORA hankkeen (koulutettavavaihto jäsenvaltioiden kesken) viimeisimmästä kierroksesta. Hankkeeseen ollaan tyytyväisiä.

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

20.6.2018

EFSA:n Sergio Potier Rodeira esitteli tilastotietoa kumppanuusavustuksia (partnering grants) koskevasta pilottihankkeesta. Eri jäsenvaltioiden yhteisiä hankkeita on käynnissä kaikkiaan kahdeksan ja Evira osallistuu niistä kahteen (G-Raid, tarttuvien eläintautien ilmaantumisen mallinnus ja Comrisk, riskiviestintä).

Uusi tietokanta jäsenvaltioiden riskinarviointihankkeista

EFSA:n Sergio Porier Rodeira esitteli tietokannan toimintaa innostavasti. Vihdoin pääsemme eroon pitkistä ja leveistä Excel-taulukoista ja saamme kunnon hakutoiminnon kumppaneiden etsintään.

Riskinarviointeihin liittyviä asioita

EFSA:n Guilhem De Seze esitteli toimintatapaa, jolla titaanioksidia (voi olla myös nanomuodossa) koskevia näkemyseroja EFSA:n ja ANSES (FR) välillä saatiin sovittelua. Lopullinen mielipide on tulossa kesäkuun 2018 lopussa.

EFSA:n Loc Mohimont esitteli suunnitelmaa, jolla EFSA tarttuu kasvinsuojeluaineiden kumulatiivisia terveysvaikutuksia koskevaan pulmaan. EFSA on solminut yhteistyösuhteen RIVM:n (NL) kanssa heidän mallinsa (MCRA) käyttämisestä hankkeessa. DE piti hanketta kunnianhimoisena.

DK esitteli EFSA:n ja DK:n erilaisia käsityksiä palonestoaineiden (PFOS ja PFOA) riskirajoista. Keskustelu jatkuu. DE muistutti, että monimutkaisessa asiassa ristiriitaisten näkemysten viestintä on vaikeaa, ellei mahdotonta.

EFSA:n Valentina Rizzi esitteli eurooppalaisen pakastemaissin välittämän Listeria monosytopogenes epidemian selvittelyä. Lähtölaukaus selvittelylle oli THL:n ilmoitus ECDC:lle marraskuussa 2017, Suomessa ensimmäinen takaisin veto tammikuussa 2018. Tapauksia on ollut viidessä eri jäsenvaltiossa. Kokogenomisekvensointitekniikka on auttanut epidemiaselvityksessä.

FI esitteli BIKE mallin kemialliseen ja mikrobiologiseen altistuksen arviointiin. Malli on probabilistinen eli perustuu bayeslaiseen laskentaan ja esimerkiksi NL:n MCRA mallia kehittyneempi. Uudenlainen ajattelu herätti mielenkiintoa sekä EFSA:ssa että eri jäsenvaltioissa (erityisesti DE).

EFSA:n Hans Verhagen ja Guilhem De Seze kävivät lävitse EFSA:n ja jäsenvaltioiden tuoreet riskinarviointimandaatit sekä muistuttivat, että EFSA on parhaillaan työskentelemässä samalla alueella tai EFSA:lla on asiassa tuore mielipide. Lopuksi todettiin tulevat julkiseen kuulemiseen tarkoitetut mielipideluonnokset.

EFSA:n tiedonkeruu

EFSA:n Mary Gilshan esitteli periaateasiakirjaa tiedonhallinnasta EFSA:ssa. Keskustelussa periaatteet otettiin myönteisesti vastaan. FR oli epäileväinen koskien hakijoiden toimittaman datan avaamista. FR viittasi entsyymien hyväksyntään. HU esitteli AF:n oman datatyöryhmän työtä.

Gilshan jatkoi esittelemällä datan laatua koskevan pilotin kokemuksia. Viisi jäsenvaltiota (CY, DE, FR, DK ja SK) olivat saaneet EFSA:lta osarahoitusta erillisen datan laatuvaastavaan palkkaamiseen.

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

20.6.2018

Tavoitteen oli parantaa jäsenvaltioista EFSA:aan toimitettavan datan laatua. Kokemukset olivat myönteisiä. Loppuraportti valmistuu syksyksi, jonka jälkeen tehdään päätöksiä hankkeen jatkamisesta.

Päivitys Focal Point -toimintaa koskeviin sopimukseen sekä Art 36 mukaisen organisaatioiden listauksen uudistaminen

EFSA:n Sergio Potier Rodeira esitteli uudet sopimukset ja hankkeen, jolla Art 36 mukaisia laitoksia listataan uuteen tietokantaan. Uudet sopimukset ja hanke otettiin tyytyväisyydellä vastaan.

EFSA:n strategia ja työsuunnitelma

EFSA:n Ilias Papatryfon esitti asiakastytyväisyystutkimuksen vaatimattomat tulokset. Koska tarttumapintaa ei juuri ollut ja kokous oli jo lopuillaan, keskustelu jäi laimeaksi.

Muita asioita

NO kertoi kokemuksistaan tekoälyn käytöstä kirjallisuuskatsausten teossa (julkaisumassan läpikäynti riskinarvioiden pohjatyönä). NO:ssa oli toimittu yhteistyössä IBM Watsonin kanssa. Nyt pohdinnassa mukana DTU (DK). Lisää osallistujia toivotaan mukaan (käytävillä NO toivoi erityisesti FI mukaan, meillä on hieman kokemusta IRIS.AI:sta).

EFSA:n Mary Gilsean esitteli ehdotusta yhdistää kolme datankeruuseen keskittynyttä tiedeverkostoa (kemikaalien esiintyminen, kasvinsuojeluaineiden jäämät ja eläinlääkejäämät). Edistystä vastustettiin (FR, SK, IT, ES, SE, GR) ja kannatettiin (DE). Palaa valmisteltavaksi uudelleen.

IE kertoi nettikaupan valvontahankkeestaan. Lisäravinteiden myynti on siirtynyt nettiin. 95 % tuotteista sisältää niin paljon vitamiineja ja kivennäisaineita, että päivittäinen tarve ylittyy yhdestä annoksesta. Tuotteista esitetyt väittämät ovat virheellisiä.

JAKELU

Eviran johtoryhmä, Paula Kinnunen, Pirkko Tuominen, Kirsi-Maarit Siekkinen
Jaana Husu-Kallio/MMM, Taina Aaltonen/MMM